

Taariikhda Qarsoon ee Aayadda Afartanka — Lambar Lixaad

Kow iyo toban

Jeff Pippenger

2026-04-02

Markaan guda galeyno daraasadda taariikhda qarsoon, waxaannu tixgelin doonnaa labadaba xariiqyada gudaha iyo dibadda ee waxsii sheegidda, kuwaas oo hadda la fahmay inay la jaanqaadayaan taariikhda ka bilaabmaysa wakhtiga dhammaadka ee aayadda afartanka ilaa xeerka Axadda ee aayadda afartan iyo kow. Xariiqda gudaha ee taariikhdaas waxsii sheegiddu waxa lagu calaamadeeyey kitaabka Muujintii cutubka kow iyo tobaad iyo aayadda kow iyo tobaad. Xariiqda dibaddana waxa lagu calaamadeeyey kitaabka Daanyeel cutubka kow iyo tobaad aayadda kow iyo tobaad. Xariiqda dibadda ee Daanyeel 11—aayadda 11 waxay taariikhda timid sannadkii 2014, xariiqda gudahana ee Muujintii 11—aayadda 11 waxay taariikhda timid Diseembar 31, 2023. Xariiqda dibaddu waxay meteshaa geeska Jamhuuriga ah ee bahalka dhulka, xariiqda gudahana waxay meteshaa geeska Protestant-ka ah ee bahalka dhulka.

Maraykanka Midoobay ee Ameerika

Kitaabka Muujintii wuxuu aqoonsanayaa hal qaran oo asaasi ah inuu yahay mawduuca maalmaha ugu dambeeya. Qarankaasu waa bahalkii dhulka ka soo baxay ee ku qasba dunida oo dhan inay caabuddo bahalkii badda ka soo baxay ee baabawnimada. Kitaabka Muujintii wuxuu aqoonsanayaa hal qaran oo asaasi ah, hal isbahaysi oo ka kooban toban qaran, iyo hal kaniisad been-abuur ah. Qaranku waa Maraykanka, oo ah bahalkii dhulka ka soo baxay ee cutubka saddex iyo tobaad; kaniisadda been-abuurka ahi waa bahalkii badda ka soo baxay ee cutubka saddex iyo tobaad; isbahaysiga kitaabiga ah ee tobanka boqor ee sharka ahna waa Qaramada Midoobay. Saddexdaas quwadood, oo Muujintii lix iyo tobaad lagu matalay sidii masduulaagii, bahalkii, iyo nebiga beenta ah, waxay dunida u hoggaamiyaan Armageddoon.

Mid kasta si gaar ah ayaa loogu aqoonsaday Daanyeel kow iyo tobaad, aayadaha afartan ilaa afartan iyo shan, halkaas oo kaniisadda been-abuurka ahi ay ku dhammaanayso dhexdooda badaha iyo buurta quduuska ah ee ammaanta leh aayadda afartan iyo shan, taas oo juqraafi ahaan waafaqsan Armageddoonkii Muujintii. Aayadda afartan waxay ka bilaabmaysaa 1798 markii bahalkii badda, kaas oo ah kaniisadda been-abuurka ahi, uu helay nabar dilaa ah, tuducuna wuxuu ku dhammaanayaa bahalkii badda ee dib loo soo nooleeyey, kaas oo ah naagtii sinooleyd ee Muujintii toddoba iyo tobaad, isagoo mar labaad dhimanaya, sidaas darteedna tuduca ku soo afjaraya halkii uu ka bilaabmay. Qaranka ugu weyn ee labada kitaab ee Muujintii iyo Daanyeelba waa Maraykanka, oo ah bahalka dhulka ee Muujintii saddex iyo tobaad cutubkeeda fallaagowga. Bahalka dhulku sidoo kale waa nebiga beenta ah ee ku jira cutubka lix iyo tobaad ee Muujintii, oo aayadda afartan ee Daanyeel kow iyo tobaadna waa gaadhifardoodyada, maraakiibta iyo fardooleyda.

Run-badhku ma aha run haba yaraatee

Qaranka mawduuca u ah Daniel iyo Muujintii labadaba maalmaha ugu dambeeya waa Maraykanka, oo Daniel cutubka kow iyo tobnaadna wuxuu ku bilaabmaa isagoo si gaar ah u aqoonsanaya madaxweynihii ugu dambeeyey ee qarankaas. Runtaasu waa xaq Kitaabiga ah oo la dhisay, kaas oo Adventist-yada Seventh-day ee La'odikiya ay diidaan iyagoo isku qarabaya run badhkeed. Runta badhkeed ee ay arrintan ku gabadaan waa oggolaanshahooda in Maraykanku yahay bahalka dhulka ee Muujintii saddex iyo tobnaad, isla markaana uu yahay nebiga beenta ah ee cutubka lix iyo tobnaad; hase yeeshee waxay diidaan inay arkaan in Donald Trump uu yahay mawduuc weyn oo wax sii sheegidda Kitaabka Quduuska ah ku saabsan maalmaha ugu dambeeya. Ilaah marnaba isma beddelo, oo markii uu Masar la macaamilay, Fircoon wuxuu ahaa mawduuc weyn oo taariikhda wax sii sheegidda ka mid ah; dabadeedna Baabuloon, Nebukadnesar iyo Belshaasbarba waa la magacaabay. Kuuros waa la magacaabay. Daariyus waa la magacaabay. Kitaabku si gaar ah ayuu u aqoonsanayaa taliyaha ugu dambeeya ee bahalka dhulka, mana aha tixraac iska yimid. Adventism-ku wuu garanayaa cidda Maraykanku yahay marka laga hadlayo wax sii sheegidda wakhtiga dhammaadka, laakiin ma arki karo in Ilaah uu ka hadlo labadaba qaranka iyo hoggaamiyihiiisa xaalad kasta oo wax sii sheegid ah, iyo in dhammaan taariikhahaas quduuska ah ee hore ay tusaale u yihiin maalmaha ugu dambeeya.

Buunka ee Muujintii Ugu Dambaysay

Donald Trump waa mawduuca ugu horreeya ee ku jira aragtidiisii ugu dambaysay ee Daanyeel, taas oo ah gunaanadka iyo heerka ugu sarreeya ee dhammaan waxyiyaada nebinnimada, ma aha oo keliya kitaabka Daanyeel, balse Kitaabka Quduuska ah oo dhan.

Mawduuca aragtida ugu dambaysa ee taariikhda nebinnimada ee ku jirta Erayga Ilaah waa Donald Trump. Isagu waa astaanta aqoonsata raadadka nebinnimada dibadda ee maalmaha ugu dambeeya ee taariikhda qarsoon ee aayadda afartan. Isagu sidoo kale waa xidhiidhka aqoonsada oo dhidibada u taaga xariiqda gudaha ee boqol iyo afar iyo afartan kun. Boqolka iyo afarta iyo afartan kun waa geeska Protestant-ka ee saaran bahalka dhulka ee Muujintii saddex iyo tobnaad, Donald Trump-na wuxuu matalaa geeska Jamhuuriga ee isla bahalkaas. Bahalku waa Dastuurka Maraykanka sida uu u metelo xukuumadda jamhuuriga dastuuriga ah ee markii hore kala sooc u dhex dhigtay labada gees, hase yeeshee ugu dambayntii geesaha ku midaynaysa sanam u eg bahalka badda ee baabnimada.

Walaal White marar badan ayay sawirka dahabka ah ee cutubka saddexaad ee Daanyeel la jaanqaaday sharciga Axadda ee maalmaha ugu dambeeya; haddaba, Nebukadnesar yaa uu matalaa? Adventism-ku wuxuu kuu sheegi doonaa in uu yahay Maraykanka, bahalka dhulka ee cutubka saddex iyo tobnaad ee Muujintii, taas oo la micno ah in la aqoonsanayo in Baabuloon ay ahayd tii Shadraq, Meeshaaq iyo Cabdinego dabka ku tuurtay. Nebukadnesar buu Kitaabku ku aqoonsan yahay kii mas'uulka ka ahaa xilligii sharciga Axadda, sidaas darteed Nebukadnesar waa kuma, haddii uusan ahayn madaxweynaha xukuma marka sharciga Axadda ee dhowaan imanayaa soo gaadho?

Saddex

Muujintii ugu dambaysay ee Daanyeel, taas oo ah muujintii Webiga Xiddeqel, waxa loo kala qaybiyey saddex cutub oo mid kastaa waafaqsan yahay sifooyinka saddexda malaa'igood ee Muujintii afar iyo tobnaad. Saddexdaas cutub waxay metelaan malaa'igta kowaad, tan labaad, iyo tan saddexaad, hase yeeshee sidoo kale waxay metelaan farriintii ugu dambaysay ee Daanyeel. Farriintiisii ugu horraysay ee cutubka kowaad sidoo kale waxay meteshaa saddexda malaa'igood ee Muujintii afar iyo tobnaad, sidaas awgeedna saxeexa Alfa iyo Oomeega ayaa la dul saaray cutubka kowaad iyo muujintii Webiga Xiddeqel.

Araggii ugu dambeysay ee Daanyeel waxa lagu dejiyey qaab-dhismeedka erayga Cibraaniga ah ee “runta,” kaas oo ka kooban xarafka koowaad, kan saddex iyo tobnaad, iyo kan ugu dambeeya oo ah kan laba iyo labaatanaad ee alifbeetada Cibraaniga. Cutubka tobnaad waxa uu Daanyeel ku aqoonsanayaa inuu yahay arday wax sii sheegidda barta, kaas oo laga beddelo La’odikiya una beddelo Filadelfiya maalinta laba iyo labaatanaad. Markaas Daanyeel waxaa la siiyaa awood uu ku fahmo kororka aqoonta ee aan la shaabadayn ee lagu metelay cutubka laba iyo tobnaad. Cutubyada koowaad iyo kuwa ugu dambeeya ee aragga waxay Daanyeel ku tilmaamayaan inuu yahay astaan u taagan boqol iyo afar iyo afartan kun, kuwaas oo ah ardayo dhab ah oo wax sii sheegidda barta.

“In kasta oo horumarka garaad ee aadamigu gaadho, yuusan hal ilbiriqsi ku fikirin in aan loo baahnayn baadhitaan qoto dheer oo joogto ah oo Qorniinka ah si loo helo iftiin ka sii weyn. Innaga oo ah qoom, waxaa naloo yeedhay in aynu mid kasta gaar ahaan u noqono ardayda waxsii sheegidda.” Testimonies, volume 5, 708.

Cutubka koowaad wuxuu tilmaamayaa isla xaqiiqooyinka aragga Webiga Hiddeqel, aragga Webiga Hiddeqelna cutubkiisa koowaad wuxuu tilmaamayaa isla runta uu tilmaamayo cutubkiisa saddexaad oo ugu dambeeya. Kitaabka Daanyeel wuxuu xambaarsan yahay saxiixa Alfa iyo Oomeega, waayo cutubka koowaad wuxuu tilmaamayaa habka imtixaanka ee saddexda talaabo ah ee injiilka weligiis ah, cutubka laba iyo tobnaadna sidaas oo kale ayuu yeelaa. Haddaba saddexda cutub ee ka kooban araggii ugu dambeeyey ee Daanyeel gudahood, cutubka koowaad waa alfa, cutubka saddexaadna waa oomeega. Tani waxay la jaanqaadaysaa imtixaankii ugu horreeyey ee Daanyeel ee ku saabsanaa cuntada la cuni lahaa iyo imtixaankiisii saddexaad oo ugu dambeeyey markii Nebukhadnesar uu xukumay saddex sannadood dabadood. Imtixaankii alfa ee Daanyeel 1 wuxuu ku saabsanaa habraaca daraasadda Baybalka, sida ay u metelayeen cunista cuntooyinka Baabuloon ama cuntada khudradeed.

Daacadnimadii Daanyeel ee hab-raaca “xarriiq ka kor xarriiq” ayaa sababtay in lagu helo inuu “wax kasta oo xigmad iyo garasho ah oo boqorku iyaga ka weyddiiyey, uu ka helay iyagoo toban jeer ka sii wanaagsan saaxiriintii iyo xiddig-yaqaannadii dalka oo dhan ku jiray oo dhan.” Cutubka laba iyo tobnaad ee omega, kuwa xigmadda leh ayaa ah kuwa garta dhammaan arrimaha xigmadda ee sii kordha marka Erayga nebinnimada la furo. Cutubka laba iyo tobnaad waa omega-ga cutubka koowaad, sidoo kalena waa omega-ga cutubka tobnaad, alpha-da aragtida Xiddeqel. Cutubkaas alpha ee tobnaad, Daanyeel wuxuu ku degayaa waayo-aragnimada ruuxiga ah, taas oo la jaanqaadaysa kuwa xigmadda leh oo ku degaya waayo-aragnimada garashada ee cutubka laba iyo

tobnaad. Cutubka koowaad wuxuu hoosta ka xarriiqayaa in hab-raaca daraasadda Kitaabka Quduuska ahi yahay waxa u saamaxa ardayga waxsii sheegidda inuu ku dego runta, ruuxiyan iyo garaad ahaanba, si loo shaabadeeyo.

Iyagoo metelaya ardayda dhabta ah ee wax sii sheegidda maalmaha ugu dambeeya, Daanyeel iyo saddexdii nin ee sharafta lahaa waa kuwa xigmadda leh oo aan keliyahoo garanayn korodhka aqoonta ee la furay wakhtiga dhammaadka sannadkii 1989, laakiin sidoo kale waxay garanayaan korodhka aqoonta ee 9/11. Ugu dambayntii, waxay garanayaan korodhka aqoonta ee la furay 31-ka Diseembar, 2023.

Iyagoo raacdadooda iftiinka nebinnimo ee Ilaah, waxaa laga beddelaa dhaqdhaqaaqa La'odikiyaanka ee Seventh-day Adventist-ka ee boqol iyo afar iyo afartan kun loona beddelaa dhaqdhaqaaqa Filadelfiyaanka ee boqol iyo afar iyo afartan kun. Marka isbeddelku dhaco, waxaa laga soocaa kuwii ka cararay muujintii muraayadda.

Farriinta Kacdoonka Aadanaha

Cutubyada tobnaad iyo laba-iyo-tobnaad waxay ka hadlayaan boqolka iyo afartan iyo afarta kun, waayo iyagu waa tallaabooyinka koowaad iyo saddexaad ee qaab-dhismeedka runta. Markay ku xoogaystaan waayo-aragnimada gudaha ee aragtida muraayadda ee cutubka tobnaad, isla markaana lagu iftiimiyo fahamka la furfuray ee Daanyeel laba-iyo-tobnaad, waa inay ku dhawaaqaan farriinta caasinnimada aadanaha. Farriinta caasinnimada aadanaha waxaa matala kutubta Daanyeel iyo Muujintii, farriintaas caasinnimaduna waxaa la dhex dhigay qaab-dhismeedka nebiyadeed ee boqortooyooyinka waxsii-sheegga Kitaabka Quduuska ah ee lagu soo bandhigay Daanyeel. Astaanta nebiyadeed ee markhaatiga caasinnimada aadanaha ee ku jirta kitaabka Daanyeel waxaa si buuxda loogu metelay cutubka kow-iyo-tobnaad. Cutubka kow-iyo-tobnaad waa taariikh ka bilaabmaysa dhammaadka Baabuloon iyo bilowga Maaday iyo Faaris. Sidaas daraaddeed waxay ka bilaabmaysaa dhaawicii dilaaga ahaa ee Baabuloon, kaas oo astaan u ah dhaawicii dilaaga ahaa ee baabtinimada 1798. Marka dhaawicii dilaaga ahaa ee baabtinimadu ka bogsado xeerka Axadda ee dhowaan imanaya, iyadu waxay noqotaa madaxa isbahaysiga saddex-geesoodka ah ee masduulaagga, bahalka, iyo nebiga beenta ah. Markaas iyadu waa naagtii fuushan bahalka ee Muujintii toddoba-iyo-tobnaad, naagtaas oo wejigeeda ku qoran yahay Baabuloon Weyn. Xeerka Axadda ee dhowaan imanaya waxaa ku bogsanaya dhaawicii dilaaga ahaa ee Baabuloon iyo kan baabtinimadaba.

Caasinnimada aadanaha ee laga matalay wakhtigii Baabuloon laga soo bilaabo ilaa dhammaadka dunida waa qaab-dhismeedka kitaabka Daanyeel, cutubka kow iyo tobnaaduna waa farriinta nebinimada ee dibadda ah ee taariikhaynaysa caasinnimadaas maalmaha ugu dambeeya. Markhaatigaas caasinnimada ee laga helo cutubka kow iyo tobnaad wuxuu la jaanqaadaa oo ku dhex jiraa lixda aayadood ee ugu dambeeya cutubka. Lixdaas aayadood ee ugu dambeeya waa farriinta caasinnimada aadanaha, lixdaas aayadood ee ugu dambeeyana waxaa lagu metelayaa taariikhda qarsoon ee aayadda afartan. Sidaas awgeed kitaabka Daanyeel waxaa lagu soo koobayaa hal cutub, kaas oo haddana lagu sii soo koobayo lix aayadood oo cutubkaas ka mid ah, taas oo haddana lagu sii soo koobayo taariikhda qarsoon ee nuska dambe ee hal aayad.

Cutubka kow iyo tobnaad wuxuu metelaa xarafka saddex iyo tobnaad oo ay ka horrayso xarafka kowaad, kana daba yimaaddo xarafka ugu dambeeya ee alifbeetada Cibraaniga, waxaana xarafka kowaad iyo kan ugu dambeeya had iyo jeer isku mid yihiin. Cutubka kowaad wuxuu tilmaamayaa kuwa xigmadda leh oo laga soocayo kuwa nacasyada ah aragtida muraayadda fiirinta, cutubka ugu dambayna wuxuu tilmaamayaa kuwa xigmadda leh oo laga soocayo kuwa nacasyada ah marka la furayo wixii la shaabadeeyey. Waxyi ayaa inoo sheegay in shaabadaynta boqol iyo afar iyo afartan kun ay tahay “ku sugnaansho runta dhexdeeda, maskax ahaan iyo ruux ahaanba.” Cutubka tobnaad wuxuu tilmaamayaa shaabadaynta boqol iyo afar iyo afartan kun dhinaca ruuxiga ah, cutubka laba iyo tobnaadna wuxuu muujinayaa dhinaca maskaxeed. Cutubka tobnaad wuxuu tilmaamayaa saddex taabasho iyo saddex la-kulmid makhluuqaad samawi ah. Cutubka laba iyo tobnaadna wuxuu tilmaamayaa daahirinta saddex-tallaabo ah ee kuwa xigmadda leh, taas oo lagu dhammaystiro korodhka runta waxsii sheegista ee maskaxeed, sida “la daahiriyey, la caddeeyey, oo la tijaabiyey.” Sida cutubka tobnaad uu u leeyahay laba calaamadood oo saddexle ah, kuwaas oo ah saddexda taabasho iyo saddexda la-kulmid ee samawiga ah; sidaas oo kale cutubka laba iyo tobnaad wuxuu leeyahay habka imtixaanka saddex-tallaabo ah, iyo weliba saddex waxsii sheegis oo waqtiyeed.

Saddexda la-kulmid ee samada ee ku jira cutubka tobnaad waxay xambaarsan yihiin shaabadda runta, waayo kan ugu horreeyey iyo kan ugu dambeeyey ee samada oo la falgalay Daanyeel wuxuu ahaa malaa’igta Jibriil, kan dhexena wuxuu ahaa Miikaa’iil. Saddex malaa’igood, hase yeeshee Masiixu wuxuu ahaa malaa’igta tallaabada labaad. Saddexda taabasho waxay matalaan xoojin horusocod ah oo saddex-tallaabo ah oo Daanyeel la siiyey. Gudaha tuducan Daanyeel wuxuu saddex jeer ku tilmaamayaa aragtida muraayadda, sidaasna wuxuu ku dhex meeleynayaa saddexda aragti ee muraayadda toddoba tixraac oo ku saabsan aragtida mareh ee cutubka tobnaad. Laba jeer erayga Cibraaniga ah ee mareh waxaa loo tarjumay “muuqaal,” laba jeerna “aragti,” saddex jeer oo kalena waxaa loo tarjumay “aragti.” “Saddexda jeer ee kale” ma aha mareh; waa qaabka dheddigga ah ee mareh, kaas oo ah marah. Cutubka tobnaad wuxuu leeyahay saddex taabasho oo xoojin horusocod ah, saddex la-kulmid oo samada ah oo xambaarsan shaabadda runta, iyo saddex aragti oo muraayad ah oo qayb ka ah toddoba tixraac oo ku saabsan muuqashada Masiixa.

Muuqaal

Labada jeer ee mareh loo tarjumay “muuqaal” waxay waafaqsan yihiin labada jeer ee loo tarjumay “ri’yo.” Marka la isu geeyo, waxay Masiixa u aqoonsanayaan calaamad u muuqata sidii astaan-jid ah oo ku dhex jirta taariikhda waxsii sheegidda. Muujintii cutubka tobnaad, malaa’ig baa soo degta oo cag ka saarta dhulka, tan kalena badda. Sister White waxay inoo sheegaysaa in malaa’igtaasu ahayd “qof aan ka yarayn Ciise Masiix.” Malaa’igta Muujintii tobnaad waa “muuqaalka” Masiixa ee taariikhda waxsii sheegidda. Wuxuu ka muuqdaa aayadda saddex iyo tobnaad ee Daanyeel cutubka siddeedaad isagoo ah Palmoni, Muujintii cutubka shanaad iyo wixii ka dambeeyana wuxuu uga muuqdaa sida Libaaxa qabiilka Yahuudah. Daanyeel wuxuu matalayaa kuwa maalmaha ugu dambeeya ee raaca muuqaalada waxsii sheegidda ee Masiixa, meel kastoo uu ku socdoba. Haddii ay daacad ku yihiin inay sidaas yeelaan, waxaa lagu hoggaaminayaa riyadii muraayadda, halkaas oo kuwa aan daacadda ahayni ka cararaan.

Nadiifinta saddex-geesoodka ah ee cutubka laba iyo tobnaad, oo ku dhisan fahamka aqoonta sii kordhaysa marka wax sii sheegid la furo, waxa la socda saddex “wax sii sheegid oo waqti ah,” kuwaas oo metelaya saddex rumoobidood oo kala duwan mid kasta oo ka mid ah saddexda aayadood. Kun iyo laba boqol iyo lixdanka sannadood ee aayadda toddobaad, kun iyo laba boqol iyo sagaashanka sannadood ee aayadda kow iyo tobnaad, iyo kun iyo saddex boqol iyo shan iyo soddon sannadood ee aayadda laba iyo tobnaad, waxay tilmaamayaan saddex aayadood oo mid kastaaba xambaarsan yahay wax sii sheegid waqti ah oo taariikhda ku rumoowday, dabadeedna ay Milleriyiintu u aqoonsadeen inay tahay caddayn taariikheed oo xaqiijinaysa farriintii ay ku dhawaaqayeen. Saadaasha ku jirta aayadda, rumoobiddeeda taariikhiga ah, iyo sida Milleriyiintu taariikhdaas ugu dabaqeen, waxay marag ka yihiin rumoobidda saddexdaas wax sii sheegid ee maalmaha ugu dambeeya. Hase yeeshee, dabaqiddii wakhtiga ee Milleriyiintu mar dambe sax ma aha, sidaas darteed tixraacyada wakhtiga ee aayadaha waa in loo dabaqaa calaamado ahaan, ee aan loo qaadan waqti ahaan. Astaamaysigaas waxaa lagu aasaasayaa aayadaha dhexdeeda iyada oo la adeegsanayo aayadda, rumoobiddeeda taariikhiga ah, iyo soo bandhiggii farriinta ee Milleriyiinta.

Taariikh-xigeedka kacdoonka aadanaha ee cutubka kow iyo tobnaad waxa lagu tolay isbahaysiyo, heshiisyo, iyo axdiyo. Axdiyada aadanaha ee lagu matalay taariikhda cutubka kow iyo tobnaad waxa la barbar dhigayaa axdiga Ilaah.

“Maalmaha ugu dambeeya ee taariikhda dhulkan, axdiga Ilaah la leeyahay dadkiisa amarradiisa dhawra waa in dib loo cusboonaysiiyaa.” Review and Herald, February 26, 1914.

Rooma ayaa dejisa aragtida oo dhan, oo marka ugu horraysa ee Rooma baadariya lagu xuso cutubka kow iyo tobnaad, waxaa lagu aqoonsadaa “kuwa ka taga axdiga quduuska ah.” Xariiqda gudaha ee ku jirta Daanyeel kow iyo tobnaad, taas oo sidoo kale ah xariiqda gudaha ee ku jirta taariikhda qarsoon ee aayadda afartanaad, waxay meteshaa kuwa maalmaha ugu dambeeya axdi la gala Ilaah, halka xariiqda dibadduna ay tilmaamayso kuwa ka taga isla axdigaas. Marka la muujinayo kooxda aan ka faa’iidaysan doonin korodhka aqoonta ee maalmaha ugu dambeeya, taariikhdooda dibaddeed waxaa lagu tolay dunta nebiyadeed ee heshiisyada aadanaha ee la jebiyey.

Waxaa lagu dhex tolay xariiqda gudaha ee boqol iyo afar iyo afartan kun astaamo iyo sawirro badan oo muujinaya xidhiidhka axdiga ee Ilaah la leeyahay dadkiisa hadhay ee maalmaha dambe. Astaanta tirada “kow iyo toban” waa mid ka mid ah xaqiiqooyinkaas, waxaana xaqiiqada ah in aayadda kow iyo tobnaad ee cutubka kow iyo tobnaad ay aqoonsanayso aragtida dibadda iyo tan gudaha ee maalmaha dambe sii xoojinaya Ishacyaah, isaga oo cutubka kow iyo tobnaad, aayadda kow iyo tobnaad, ku tilmaamaya ujeeddada iyo shaqada dadka axdiga ee Ilaah ee maalinta ugu dambaysa.

Oo maalintaas waxaa dhici doonta in Rabbigu mar labaad, markii labaad, gacantiisa u fidin doono inuu soo ceshado kuwa ka hadhay dadkiisa, kuwaas oo hadhay, oo ka kala iman doona Ashuur, iyo Masar, iyo Fatroos, iyo Kuush, iyo Ceelaam, iyo Shincaar, iyo Xamaad, iyo jasiiradaha badda. Ishacyaah 11:11.

Kala Firdhidda

Maalmaha ugu dambeeya dadka hadhay ee Ilaah laba jeer bay kala firdhiyeen noqon doonaan, iyagoo u baahan in la soo ururiyo. Aayadda toddobaad ee Daanyeel laba iyo tobnaad waxay tilmaamaysaa kala firdhin dadka Ilaah maalmaha ugu dambeeya, sidaas awgeedna waxay ka dhigaysaa kun iyo laba boqol iyo lixdanka maalmood astaan u ah kala firdhin.

Markaasaan maqlay ninkii dharka linenka ah qabay, oo dul taagnaa biyaha webiga, markii uu gacantiisa midig iyo gacantiisa bidixba xagga samada u taagay, oo uu ku dhaartay Kan weligiis iyo weligiiba nool in ay ahaan doonto wakhti, wakhtiyo, iyo badh; oo markii uu dhammaystiro kala firdhinta xoogga dadka quduuska ah, waxyaalahan oo dhammu way dhammaan doonaan. Daanyeel 12:7.

Labadii markhaati waa la kala eryay Muujintii cutubka kow iyo tobnaad ka dib markii ay markhaatifurkoodii bixiyeen.

Oo markay dhammeeyaan markhaatifurkooda, bahalkii ka soo baxaya yamayska aan gunta lahayn ayaa dagaal kula geli doona, wuuna ka adkaan doonaa, wuuna dili doonaa. Oo meydadkooduna waxay yaalli doonaan waddada magaalada weyn, taas oo xagga ruuxa ahaan loogu yeedho Sodom iyo Masar, halkaas oo weliba Rabbigeenna lagu qodbay. Oo kuwa ka mid ah dadyowga iyo qabiillooyinka iyo afafka iyo quruumaha ayaa meydadkooda arki doona saddex maalmood iyo badh, mana oggolaan doonaan in meydadkooda qabuuraha lagu aaso. Oo kuwa dhulka degganuna way ku farxi doonaan iyaga aawadood, wayna rayrayn doonaan, hadiyaduna way isu diri doonaan; maxaa yeelay, labadan nebi waxay cadaab u ahaayeen kuwa dhulka deggan. Muujintii 11:7–10.

Aayadda xigta, aayadda kow iyo tobnaad, labada markhaati ayaa laga soo sara kiciyaa dhimashadoodii jidka Sodom iyo Masar. Isla dhimashadaas ayuu Yexesqeel ku sawiraa sidii dooxo ay ku firdhan yihiin lafo qalalan oo dhintay. Labada markhaati waxay matalaan geesaha Jamhuuriga iyo Borotestaanka oo la laayay sannadkii 2020. Geeska Borotestaanka wuxuu ku dhintay saadaashiisii beenta ahayd ee Luulyo 18, 2020, geeska Jamhuuriga wuxuu ku dhintay doorashadii la xaday ee 2020. Ishacyaah wuxuu tilmaamayaa in marka markhaatiyaasha la soo sara kiciyo, taas oo uu ku aqoonsanayo in mar labaad la soo ururiyey, markhaatiyaasha ay noqdaan calanka lagu soo ururiyo shaqaalaha saacadda kow iyo tobnaad.

Oo maalintaas waxaa jiri doona xididkii Yesay, kan calan u ahaan doona dadyowga; isaga ayay quruumuhu doonooni doonaan, nasashadiisuna waxay ahaan doontaa mid ammaan ku jiro. Oo maalintaas waxaa dhici doonta in Rabbigu mar labaad gacantiisa u taagi doono inuu soo cesho kuwa hadhay oo dadkiisa ka hadhay, kuwaas oo ka hadhay Ashuur, iyo Masar, iyo Fatroos, iyo Kuush, iyo Ceelaam, iyo Shincaar, iyo Xamaad, iyo jasiiradaha badda. Oo wuxuu quruumaha u taagi doonaa calan, oo wuxuu soo ururin doonaa kuwa reer binu Israa’iil laga eryay, oo wuxuu afarta gees ee dhulka ka soo wada ururin doonaa kuwa Yahuudah ku kala firidhsan. Ishacyaah 11:10–12.

Marka Rabbigu gacantiisa mar labaad fidiyo si uu u soo ururiyo, wuxuu isu keenaa “kuwa reer binu Israa’iil laga eryay.” “Kuwa reer binu Israa’iil laga eryay” waxay calan u noqdaan dadka aan Yuhuudda ahayn, sababtaas aawadeedna waa in la eryaa ka hor intaan la soo ururin. Waxaa lagu turay dooxadii lafaha dhintay ee Yexesqeel, oo mar la laayay waxay jiiifeen jidka dhexdiisa,

meeshaas oo Rabbigeennuna lagu qodbay, halka kooxdii kale ay faraxday.

Maqla erayga Rabbiga, kuwiinna eraygiisa ka gariira; Walaalihiin idin necbaa, oo magacayga daraaddiis idiin eryay, waxay yidhaahdeen, Rabbigu ha ammaano: laakiinse isagu wuxuu u muuqan doonaa farxaddiinna, iyaguna way ceeboobi doonaan. Ishacyaah 66:5.

Kuwa Ilaah cabsida Eraygiisa ayay walaalahoodii nacay ay dibadda u tuureen. Yeremyaah wuxuu tilmaamayaa waxa ku dhacaya walaalahaas nacay calanka.

Sidaas daraaddeed, Rabbigu wuxuu leeyahay, Bal eega, waxaan iyaga ku soo dejin doonaa belaayo ayan ka baxsan karin; oo in kastoo ay ii qayshaan, anigu iyaga ma dhegaysan doono. Yeremyaah 11:11.

Macnaha aayadda kow iyo tobnaad waa axdiga Ilaah, nebiyaduna dhammaantood waxay ka hadlaan maalmaha ugu dambeeya; sidaas darteed axdiga laga hadlayaa waa cusboonaysiinta axdiga lala yeelanayo boqol iyo afartan iyo afar kun.

Kanu waa eraygii Yeremyaah xagga Rabbiga uga yimid, isagoo leh, Maqla erayada axdigan, oo la hadla nimanka Yahuudah iyo dadka Yerusaaalem deggan; oo waxaad ku tidhaahdaa, Rabbiga ah Ilaaha reer binu Israa'iil wuxuu leeyahay, Inkaaru ha ku dhacdo ninka aan addeecin erayada axdigan, kan aan awowayaashiin ku amray maalintii aan ka soo bixiyey dalkii Masar, oo ahaa foornada birta, anigoo leh, Codkayga addeeca, oo yeela sida kulli waxaan idinku amro; sidaasaad dadkayga ku ahaan doontaan, anna Ilaahiinna baan ahaan doonaa; inaan oofiyo dhaartii aan awowayaashiin ugu dhaartay, inaan iyaga siiyo dal caano iyo malab la barwaaqoobay, sida ay maanta tahay. Markaasaan ugu jawaabay, oo idhi, Aamiin, Rabbiyow.

Markaasaa Rabbigu wuxuu igu yidhi, Erayadan oo dhan ka dhex naadi magaalooyinka dalka Yahuudah iyo jidadka Yerusaaalem, adigoo leh, Erayada axdigan maqla, oo sameeya. Waayo, aad baan ugu markhaati furay awowayaashiin maalintii aan iyaga ka soo bixiyey dalkii Masar ilaa maantadan, anigoo aroor hore kici jiray oo markhaati u sii furi jiray, anigoo leh, Codkayga addeeca. Habase yeeshee ma ay addeecin, dhegna ma ay u dhigin, laakiinse midkood kastaaba wuxuu ku socday qallooca qalbigiisa sharka leh; sidaas daraaddeed waxaan iyaga ku soo dejin doonaa erayada axdigan oo dhan, kaasoo aan ku amray inay sameeyaan, laakiinse ma ay samayn.

Markaasaa Rabbigu wuxuu igu yidhi, Shirqool baa laga dhex helay dadka Yahuudah iyo dadka Yerusaaalem deggan. Waxay ku noqdeen xumaatooyinkii awowayaashood hore, kuwaas oo diiday inay maqlaan erayadayda; oo waxay raaceen ilaahyo kale inay u adeegaan; reer binu Israa'iil iyo reer binu Yahuudahba waxay jebiyeen axdigaygii aan la dhigtay awowayaashood. Sidaas daraaddeed Rabbigu wuxuu leeyahay, Bal ogaada, waxaan iyaga ku soo dejin doonaa masiibo aanay ka baxsan karin; oo in kastoo ay ii qayshadaan, anigu ma maqli doono. Yeremyaah 11:1–11.

Mawduuca xukunka Adventism-ka Todobaadka ee La'odikiya ee Yeremyaah tilmaamayo waxa mar kale ku celinaya Yexesqeel cutubka kow iyo tobnaad, aayadda kow iyo tobnaad.

Magaaladanu dherigiinna ma ahaan doonto, idinkuna hilibka dhexdeeda ma ahaan doontaan; laakiinse waxaan idinku xukumi doonaa xuduudda Israa'iil. Yexesqeel 11:11.

Waxyigu si toos ah ayuu u aqoonsanayaa in shaabadaynta ku xusan Yexesqeel cutubka sagaal ay tahay isla shaabadayntii boqol iyo afar iyo afartan kun ee ku xusan Muujintii toddoba. Aayadda kow iyo tobnaad ee cutubka kow iyo tobnaad waa uun sii socoshada sheekada isdaba-joogga ah ee Yexesqeel ee ku saabsan xukunka lagu ridayo kaniisadda Adventist-ka Maalinta Toddobaad, taas oo Walaashii White ay u aqoonsanayso Yerusaaalemta Yexesqeel cutubka sagaal. Kuwii aan helin shaabadda waxaa lagu xukumaa oo lagu baabbi'iyaa riyada cutubyada sagaal ilaa kow iyo tobnaad.

Aragtida 9/11 ee ku jirta Ezekiel waxay tilmaamaysaa kuwa aan aaminka ahayn in dibadda Yerusaaalem loo kaxeeyo si loo xukumo, sidaasna waxay u muujinaysaa kala-soocidda ugu dambaysa ee kuwa qirta inay yihiin kiniisadda ugu dambaysa ee lagu sawiray kitaabka Muujintii. Astaanta “kow iyo toban, kow iyo toban” waa astaan axdiga ay boqol iyo afartan iyo afar kun la galaan Ilaah. Marka la isu geeyo, tirooyinku waxay ka dhigan yihiin labaatan iyo laba, taas oo ah toban meelood meel laba boqol iyo labaatan, oo ka mid ah astaamaha isu-darka Ilaahnimada iyo aadannimada.

Laba boqol iyo labaatan sano oo u dhexeeya 677 iyo 457 BC waxay isku xidhayaan wax sii sheegiddii Daanyeel ee laba kun iyo saddex boqol oo maalmood iyo wax sii sheegiddii Muuse ee toddoba jeer. Wax badan ayaa laga garan karaa labada boqol iyo labaatan sano inay yihiin astaan u ah hawsha kafaaraggudka oo bilaabatay markii labadaas wax sii sheegid ay isla gaadheen sannadkii 1844. Wax badan ayaa la soo bandhigi karaa oo ku saabsan waxa si astaan ahaan ah uu u metelo tirada labaatan iyo laba sida toban meelood meel laba boqol iyo labaatan ah, sida ay tahay xaaladduna tirada kow iyo toban. Waxa aan halkan doonayo inaan muujiyo waa xidhiidhka ka dhexeeya kow iyo toban iyo labaatan iyo laba.

Waxaan sii wadi doonaa fikradahan maqaalka xiga.